

КАРТКА № 1

I. Назвіть засоби вираження синтаксичних відношень між частинами складного речення.

1. Сполучники, порядок слів, словоформи, прийменники.
2. Інтонація, словоформи, порядок слів, співвідносні слова.
3. Сполучні слова, порядок частин, інтонація, словоформи.
4. Сполучники, співвідносні та сполучні слова, порядок розташування частин, інтонація, логічна залежність, співвідношення форм присудків.
5. Порядок предикативних частин, прийменники, інтонація, сполучники.

II. Серед наведених речень укажіть складне безсполучникове.

1. У цих краях торгуючи давно, грек прорубав у Скіфію вікно (Л. Костенко).
2. Це був останній вечір, проведений на Україні (Р. Іваничук).
3. Маєш маму — тепло її хати перейме щемні болі твої (В. Василяшко).
4. А осторонь — так до шосе найближче — машини битим шляхом курно мчать (С. Галябарда).
5. Любіть Україну, як сонце любіть, як вітер, трави, і води (В. Сосюра).

III. Визначте і схарактеризуйте складносурядне речення відкритої гнучкої структури з розділовими відношеннями.

1. Ціна словам однакова од роду: Чи присягаєш на вітрах сторіч При свідкові у вірності народу Чи другові без свідка, віч-на-віч (Б. Олійник).
2. То весна чи осінь. Не згадаю (П. Воронько).
3. В зіницях — то день ясний, то ніч.. (П. Воронько).
4. ...Чи дружина вірна, чи скорботна мати, чи сестра твоя шлють ті листи (І. Гончаренко).
5. Чи ти — любов, Чи ти — розрада, Із чарівним розльотом брів, Чи тільки відгомін любов... (Г. Донець).

IV. Знайдіть складносурядне речення закритої негнучкої структури подвійного сполучникового зв'язку з результативними (наслідковими) відношеннями.

1. Ідуть часи, та материнські груди Годують нам нащадків день за днем, А значить — старості у них не буде, А значить — ми ніколи не помрем (Ю. Дмитренко).
2. Вночі небо належить всесвіту, а вдень — землі, розцвітає її барвами й живе її життям (Ю. Мушкетик).
3. Хоча б літ двадцять так прожити, А потім — ще сто двадцять літ (О. Підсуха).
4. Час зупинився, застиг, та ось краплини гойднулися неблаганно донизу, зникаючи одна по одній (А. Дімаров).
5. Можливо, вся у тому й суть, Що люди в даль гуртом ідуть, Та кожен має власну путь здобутків і нестям (С. Голованівський).

V. У якому реченні допущено пунктуаційну помилку?

1. Хай в царство машинного дива йдемо, Та житиме завжди поезія серця — Велика й безсмертна, як серце само (В. Соколов).
2. Бачите, між тими, хто творить, і хто любить, є щось спільне (Я. Гримайло).
3. З очей спадає смута темно-сива, І синій блиск у погляді бринить (М. Ткач).
4. Він — людина, і ніщо людське йому не чуже (В. Буряк).
5. Не заглядає сонце в темний льох, Та “за” бере початок в кожному “проти” (В. Бровченко).

VI. Знайдіть складне безсполучникове речення закритої структури з протиставними відношеннями.

1. Скільки не їхали, а все степ і степ (М. Карплюк).
2. Час іде вперед, зиму віщує, а там — знову весна (Г. Кривда).
3. Немає в нас ні одного достойного проєкту українське слово Т. Шевченка: уся сила і краса нашої мови тільки йому одному відкрилася (П. Куліш).
4. Люди косять жито — Смерть стина людей (Ю. Дмитренко).
5. Ущухло серце джерела, Криниця тьмяна обміліла й висохла (В. Стус).

VII. Назвіть сполучні засоби, якими пов'язані частини складносурядних речень з протиставними відношеннями.

1. А тільки, і теж, та, але.
2. А крім того, і до того, зате, однак.
3. І все-таки, і все ж, чи... чи, то... то.
4. Але тільки, а лише, або... або.
5. Але, зате, а зате, а проте, однак.

VIII. Укажіть складносурядне речення закритої негнучкої структури з контрастними відношеннями.

1. І так хотілося мені відповісти, і не знаходив я потрібного слова (З журналу).
2. Брати дивували, яка-то Галя гарна в чоботях, і мати хвалила теж (Марко Вовчок).
3. Роман довго розмовляв зі старою і теж, як міг, утішав її (М. Стельмах).
4. Люби мене — я буду вічно юним, І поруч мене будеш юна ти! (В. Фольварочний).
5. Самотність — прірва між людьми, і як її здолати? (П. Сингаївський).

IX. Укажіть складносурядне речення з єднальними відношеннями (із значенням часової послідовності).

1. Так много записалося в поети і так мало поетів (Б.Олійник).
2. Та прийде час, і ти огнистим видом засяєш у народів вольних колі... (І.Франко).
3. Пройшла гроза, і ніч промчала, і знову день шумить кругом (М.Рильський).
4. Тебе утрачу — І сама загину (Т.Севернюк).
5. І русу косу патлають вітри, і плачуть очі, як дощі осінні (Г.Калюжна).

X. У якому реченні неправильно розставлено розділові знаки?

1. Було ясне надвечір'я, і сонце ще не сіло за ліс (В. Малик).
2. Чи зірка в небі враз розквітла, Чи у вікні широкім зали Нарешті спалахнуло світло... (В. Соколов).
3. Чи то приснилось чи причулось, Чи мала ніч луну таку, — Озвалися до мене вулиці, Зелені вулиці Баку (Є. Летюк).
4. Чи це він чув таке про соняшники, чи сам придумав? (М. Стельмах).
5. І що воно за жінка? — придивлявся Богдан. — Чи то віхоть вогню заблудився у її тілі, чи сам дідько всівся на кінчику язика? (М. Стельмах).

XI. Укажіть складне безсполучникове речення закритої негнучкої структури з результативними відношеннями.

1. Уста отверзлися — і слово, лихим безбатченкам на зло, глаголом істини раптово, як зерно в ґрунті, ожило (І. Гнатюк).
2. Всі починаємо з аз-буки, і тут не потрібен бук! (В. Лучук).
3. Що маємо — не дбаємо, загубивши — тужим (Народна творчість).
4. Промчався вершник по німій Полтаві — у серці міста громом віддалось (Л. Костенко).
5. Ні, ні, треба бути спокійним, на одному місці два рази те саме не відбувається (Р. Іваничук).

XII. Знайдіть складносурядне речення з градаційними відношеннями.

1. Диплом — свідчення не лише глибоких професійних знань, а й високої громадянськості, політичної зрілості фахівця (З газети).
2. Леся Українка і багато інших — поети не тільки свого народу, а вони поети всіх народів, всього людства (Остап Вишня).
3. Для тебе вмерло все, що серце гріє, а я живу минулим, як на гріх (Т.Севернюк).
4. Щасливий я не тим, що маю квіти, А тим, що є кому їх віднести! (Л.Дмитерко).
5. Тепер Параска Петрівна Хома відома майстриня не лише в чарівному селі Чернятині на Івано-Франківщині, а й далеко за межами країни (З журналу).

XIII. Укажіть складне безсполучникове речення закритої структури з результативними відношеннями.

1. Скільки років землі, — і мільярд, і мільйон, — а яка вона й досі ще гарна! (Л. Костенко).
2. Жити в людях, жити, а не скніти, пломеніти, горіти, любити землю-матір (Н. Кащук).
3. Щастя йде з душі, а душа потребує не ситості, а доброти (Є. Гуцало).
4. Умій не тільки дивитись, а й бачити (В. Сухомлинський).
5. Життя людини має межі, воно коротке, а мрії безмежні (Р. Гамзатов).

XIV. Знайдіть складносурядне речення відкритої гнучкої структури з єднальними відношеннями (одночасності).

1. І приходять світанки, щоденних турбот адвокати, і несуть під пахвою тисячі різних справ (Л. Костенко).
2. Щось хотів сказати — і не знаходив слів (М. Коцюбинський).
3. І дзвеніли гаї на тугих на вітрах наструнені, І котилося сонце червоною кулею, І хилився на обрій вечір (В. Мордань).
4. Неподалік озвалася зозуля, почута вперше цієї весни — і голос її свіжий покотився далеко-далеко (Є. Гуцало).
5. Нас роз'єднав життя розбурханий потік, І ми, два береги, не зйдемося ніколи (М. Орест).

XV. У якому реченні неправильно розставлено розділові знаки?

1. Стіну збудовано чи зведено сталеві мости на виром буйної ріки — вони дорожчі за життя творцеві: в них почуття, любов його й думки (С. Голованівський).
2. Нехай побачу, чи я так горю чи вже не та в моїм горінні сила (М. Ткач).
3. Пахне луг... То вечірній туманець повився над покосами чи й досі висить димок від багаття? (Є. Гуцало).
4. Чи дні з календарного вибились берега, Чи ночі ввіходять тривоною в сни? (Є. Летюк).
5. Ми то купаємо очі в морі, то очі в очах (М. Коцюбинський).

XVI. Частини якого складнопідрядного речення поєднані сполучним словом?

1. Що було — не вернеться (Б. Олійник).
2. Хоч піднімай його домкратом, а хам не стане демократом (Л. Костенко).
3. Як окриля і як нас зігрива передчуття віднайденого слова! (Т. Коломієць).
4. До Дніпра я приходжу вмивати свій зір, Щоб у темряві дух мій не згас (Д. Павличко).
5. Птахи співають для того, щоб оспівати свою територію, позначити її співом... (Р. Дідула).

XVII. Знайдіть складнопідрядне речення нерозчленованої структури займенниково-співвідносне (предметно-ототожнювальне).

1. Саме вона, праця, є тією енергією, яка рухає крила народу — його душу й думу (М. Подолян).
2. Хай ніч за ними кинеться в погоню — не дожене (О. Пахльовська).
3. Це та яблунька, що ми посадили удвох (А. Малишко).
4. Проймається серце теплотою, яку одвічно бережуть в селі (О. Довгий).
5. Нехай проклятий буде той, хто хоч однією думкою, одним словом, одним вчинком своїм виявить зневагу до хліба і праці... (В. Сухомлинський).

XVIII. Визначте та схарактеризуйте складнопідрядне речення розчленованої структури з підрядною частиною умови.

1. Забудеш рідний край — тобі твій корінь всохне, вселюдське замовчиш — обчухраним зростеш (П. Тичина).
2. Гірким би хліб наш був без сталі, без хліба — сталь була б крижка (М. Подолян).
3. А вчасно зібрав хліб — виграв (М. Подолян).
4. Щоб зірвати одну квітку, треба виростити десять (В. Сухомлинський).
5. Якщо ви любите садівництво — виростіть таке дерево, щоб ним усі милувались... (В. Сухомлинський).

XIX. Визначте складнопідрядне речення розчленованої структури з підрядною допустовою частиною.

1. Хай мовиться слово дзвінке, як ніколи, нам пісню співати у братньому колі (П. Усенко).
2. Як будеш, земле, ти щасливою, то буду в щасті жить і я (П. Сингаївський).
3. Хоч нашу правду не здолать нікому, за неї стій грудьми, на повен зріст (П. Ребро).
4. Час стирає сходинки буднів, але він не владний над висотами подвигів (М. Подолян).
5. Путь нелегка, та гордо і достойно її пройшов, іду і буду йти (М. Бажан).

XX. Яке з наведених складних речень має підрядну частину мети?

1. Для того, щоб людина зненавиділа тебе, інколи досить лише полюбити її (З часопису).
2. Для того ж не міркуй багато, друже, але дай мені руку і будьмо собі рідними братами... (Ю. Федькович).
3. Так тихо, спокійно в зелених берегах, що хочеться сісти на човен й поплисти (М. Коцюбинський).
4. Була такою темною ця ніч, немов всі зорі очі затулили (Т. Севернюк).
5. Нема тієї драбини, щоб до неба дістала (Народна творчість).

XXI. Серед наведених речень знайдіть складну синтаксичну конструкцію з сурядним, підрядним та безсполучниковим зв'язками.

1. Ранні гречки біліють, і на листочках в них мокра земля, яку вони ледве пробили (М. Коцюбинський).

2. Ще ранок диха прохолодою, від сну підводиться трава, та вже за першою підводою шляхом куриться курява (А. Малишко).

3. Якби не мамина пісня, сказав якось один древній історик, яким убогим було б наше життя (В. Скуратівський).

4. Вслухаюся в поетичні образи колискових пісень і уявляю немовлятку, котре покліпує віями, - дрімота-сон ходить біля вікон, заглядає ув шиби... (В. Скуратівський).

5. Доля переслідувала його [Шевченка] в житті скільки могла, та вона не зуміла перетворити золота його душі в іржу, ані його любові до людей в ненависть і погорду, а віри в бога у зневіру і песимізм (І. Франко).

XXII. Укажіть складнопідрядне речення з однорідною та різночленною супірядністю.

1. І скрізь, де генія сіяє слава, де світ новий підвівся із руїн, Франкові нашому – земний уклін! (М. Рильський).

2. І де в світі тая сила, щоб в бігу її спинила, щоб згасила, мов огонь, розвидняючийся день? (І. Франко).

3. Той, хто любить паростки кленові, хто діброви молоді ростить, сам достоїн людської любові, бо живе й працює – для століть (М. Рильський).

4. Я мрію так життя прожити, щоб кров і піт віддати землі своїй, щоб у плодах мої хилились віти, щоб розроставсь в глибинах корінь мій (М. Стельмах).

5. Хліб любить, щоб його шанували, щоб не розкидались ним (Г. Кривда).

XXIII. Накресліть схему поданого речення, укажіть, до якого типу ускладнених складнопідрядних речень воно належить: З того боку, з якого надійшов був прочанин, з'являються три жіночі постаті, що хутко і легко посуваються, мов їм допомагають невидимі крила (Леся Українка).

1. З однорідною супірядністю.

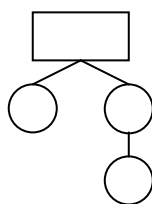
2. З однорідною супірядністю і послідовною підрядністю.

3. З послідовною підрядністю.

4. З однорідною і неоднорідною супірядністю.

5. З різночленною супірядністю і послідовною підрядністю.

XXIV. Яке з наведених речень відповідає зображеній схемі?

1. Благословен, чий піснi прихiд наближують веснi, хто голови в журбi не хилить, як грози крешуть навіснi (О. Підсуха).
2. Я від тебе жадав незвичайного й дивного, щоб з'явилося маревом, видовом, сном, щоби я знемагав од дихання нерівного, од заклятої радості під вікном (В. Симоненко).
3. Де не йду, в краю якому, я душею коло дому... (П. Усенко).
4. Лікарю, допоки рухові тривати, не вгамує нам сердець ніякий бром, бо людину цю лиш нам оперувати – все одно чи скальпелем, а чи пером (В. Забаштанський).
5. І плакав дощами осінніми війною обпалений дуб над тою, що вийшла з бою, яку від ворожої сталі не зміг захистити собою (В. Соколов).

XXV. Які з перелічених розділових знаків є віддільними?

1. Розділові знаки у реченнях з пояснювальними членами.
2. Крапка у кінці речення, знак питання, знак оклику.
3. Розділові знаки у реченнях з вставними і вставленими словами і конструкціями.
4. Розділові знаки у реченнях з уточнювальними членами.
5. Розділові знаки у реченнях із звертаннями.

XXVI. Серед наведених речень знайдіть складну синтаксичну конструкцію з різними типами зв'язку (сурядним, підрядним та безсполучниковим).

1. На болоті спала згряя лебедина, вічна ніч чорніла, і стояв туман... (О. Олесь).
2. Степан стояв коло поруччя на палубі, мимоволі пірнаючи очима в ту далечінь, і мірні удари лопастей пароплавного колеса, глухі капітанові слова коло рупора відбивали снагу його думок (В. Підмогильний).
3. О мово українська! Ти – вода з кринички, над якою гнуться верби (Ю. Бедзик).
4. Иди, іди, дощику, упади, щоб плодами наливалися сади, щоб родило і у полі, і в дворі, щоб співалось од зорі і до зорі (І. Нехода).
5. Не так думав Петро: він зараз здогадався, що Череваниха б'є на якогось іншого зятя, да й сама Леся їм гордує (П. Куліш).

XXVII. Знайдіть і схарактеризуйте складнопідрядне речення з різночленною супідрядністю.

1. Якщо ти людина, не називай людиною того, хто не дбає про народ (Народна творчість).
2. Живе лиш той, хто не живе для себе, хто для других виборює життя (В. Симоненко).
3. Вічна слава братам, що упали в бою, щоб життя розцвітало й шуміло (В. Сосюра).
4. Невже у тому полум'ї згорить усе, людськими створене руками, тополя, що спинилась край воріт, І стежечка, протоптана до мами... (В. Коротич).
5. Як добре тій людині жити, яка в житті не знала суму, в якій серце не болить від сонця й весняного шуму (М. Рильський).

XXVIII. Продовжте речення: „Текст складається з...”.

1. ...декількох не пов'язаних між собою змістовим зв'язком речень.
2. ...речень, не пов'язаних тематичною цілісністю.
3. певної кількості пов'язаних між собою речень, рідше – окремого речення, що вичерпно виражає якусь думку.
4. ...розділових знаків.
5. ...сполучників, часток, вигуків.

XXIX. Продовжте речення: „Цитата – це...”.

1. ...чуже мовлення, передане дослівно, з повним збереженням змісту, форми та інтонації.
2. ...мовлення однієї особи, звернене до широкої аудиторії слухачів або читачів для цілеспрямованого впливу на них.
3. ...форма мовлення, що становит розмову між двома особами.
4. ...синтаксична конструкція, що відтворює мовлення групи людей (більше двох).
5. ...дослівний уривок з чийогось тексту або висловлення для підтвердження якоїсь думки.

XXX. У якому рядку наведено основні ознаки тексту?

1. Уживання слів у прямому значенні, використання термінів, усталених зворотів.
2. Тематична й ідейна цілісність, уживання речень різної будови, здебільшого прямий порядок слів у реченнях.
3. Переважання іменників, уживання складних речень, прямий порядок слів у реченнях.
4. Офіційність, знебарвленість, знеособленість, стандартність викладу, аналіз явищ.
5. Тема, абзац, зачин, уживання слів з абстрактним значенням.

КАРТКА № 2

I. Як поділяються складні речення за засобом зв'язку?

1. На єднальні, розділові, протиставні.
2. На сурядні і безсполучникові.
3. На підрядні і безсполучникові.
4. На сполучникові і безсполучникові.
5. На ускладнені і неускладнені.

II. Серед наведених речень укажіть складне безсполучникове.

1. У цих краях торгуючи давно, грек прорубав у Скіфію вікно (Л. Костенко).
2. Це був останній вечір, проведений на Україні (Р. Іваничук).
3. Маєш маму — тепло її хати перейме щемні болі твої (В. Василяшко).
4. А осторонь — так до шосе найближче — машини битим шляхом курно мчать (С. Галябарда).
5. Любіть Україну, як сонце любіть, як вітер, трави, і води (В. Сосюра).

III. Визначте складнопідрядне з'ясувальне речення з питальною підрядною частиною.

1. То сльози радості — хто теє скаже? То сльози смутку — хто те розгада? (М.Рильський).
2. Хотів би я знати, про що той струмочок у мріях своїх гомонить між травною? (П.Тичина).
3. Ось ви вже підлітки, діти, що чекає вас попереду? (В.Сухомлинський).
4. Сумні очі дитини — що може бути важче в складному процесі виховання? (В.Сухомлинський).
5. ... Харитя згадала і хвору маму, і чого прийшла (М.Коцюбинський).

IV. Укажіть складне речення з підрядною наслідковою частиною.

1. Нам ніколи не було легко й просто — тим більше навчилися ми цінувати все досягнуте (В.Коротич).
2. Заспіваю чи заграю — з гір покотиться луна (М.Ткач).
3. Сніг ближчав, аж очі боліли глянути на нього (М.Коцюбинський).
4. Зима цього року видалась малосніжною і чимало озимих вимерзло, так що окремі площі довелося пересівати (3 газети).
5. Дочка моя працює в цегельні, так вона брала у вас ту книжечку й читала вдома уголос... (В.Собко).

V. Укажіть складносурядне значення з протиставними відношеннями.

1. Прийде весна, і всюди крига скресне (С. Пушик).
2. Діамант малий — краси багато (В. Василяшко).
3. — Не світ маліє, синку, — ти ростеш (В. Василяшко).
4. Праведник може спіткатись на тропях земних з нечестивим, але між душами їх путь несходима лежить (М. Орест).
5. Що менше слів, то висловлюватись легше (Є. Плужник).

VI. Яке з наведених речень є складним безсполучниковим?

1. Надія, наче місяць уповні, проллється в душу крізь відкриті очі... (В.Лелек).
2. Пташка радіє весні, а дитя — матері (Нар. творчість).
3. Життя — це такий товар, що на ярмарку за найгрубіші гроші не купиш (Є.Гуцало).
4. Усміхаюсь до тебе мріями, ми з тобою не маєм слів (Ю.Дмитренко).
5. Часом присниться синій барвінок, сивий полин, сум чебрецевий, озеро в лісі, тихий зарінок (я не крицевий) (В.Стус).

VII. Якими сполучники засобами пов'язуються частини складносурядного речення з градаційними відношеннями?

1. Не тільки — а й, не лише — а й, не те щоб — але, та й, та і.
2. А, та (але), а тому, і тільки, і все ж, проте, зате, однак.
3. Чи... чи, то... то, або... або, не то... не то, не те щоб — але, не тільки — але й, не лише — але й.
4. І, та(і), ні... ні, ані... ані, не тільки — але й, тобто, а саме, а отже, а значить.
5. Не тільки — але й, не те щоб — але й, ні... ні, і через те, і тільки.

VIII. Укажіть складносурядне речення закритої негнучкої структури з контрастними відношеннями.

1. І так хотілося мені відповісти, і не знаходив я потрібного слова (З журналу).
2. Брати дивували, яка-то Галя гарна в чоботях, і мати хвалила теж (Марко Вовчок).
3. Роман довго розмовляв зі старою і теж, як міг, утішав її (М. Стельмах).
4. Люби мене — я буду вічно юним, І поруч мене будеш юна ти! (В. Фольварочний).
5. Самотність — прірва між людьми, і як її здолати? (П. Сингаївський).

IX. Серед наведених речень знайдіть складносурядне відкритої гнучкої структури з розділовими відношеннями та семантикою взаємоуспення подій.

1. Не важко бути знаменитим, а тільки важко стати ним (П.Сингаївський).
2. Розкажи мені про поле чисте — Стану я і лагідний, і чистий (М.Чернявський).
3. Пошлю Енея до Плутона, Або і сам в ад копірську (І.Котляревський).
4. Добудь нові слова, нові струни або мовчи (Леся Українка).
5. Мотря коло печі та в хаті або за корівчиною ходить (Панас Мирний).

X. У якому реченні неправильно розставлено розділові знаки?

1. Не вірилося, що покидає назавжди рідні місця, що йде звідси і вже ніколи не повернеться (М.Карплюк).
2. Верхів'я дерев так тісно спліталось над нею, що сонячні промені не досягали землі і внизу стояли прохолодні зеленкуваті сутінки (В.Малик).
3. Сімнадцять літ — це той час, коли журба не в силі надовго оселитися в серці, і воно сповнилося нестримною жадобою життя, радощів (В.Малик).
4. І навіть весною, коли знову терпко запахло бруньками, і між пружним гіллям радісно гвалтувати горобині зграї, серце її все ще відчувало холодні вітрові осені (Р.Іванченко).
5. Ай здалося, що ті очі пірнули в його серце, і він поніс їх з собою (М.Коцюбинський).

XI. Укажіть складне безсполучникове речення закритої негнучкої структури з результативними відношеннями.

1. Уста отверзлися — і слово, лихим безбатченкам на зло, глаголом істини раптово, як зерно в ґрунті, ожило (І. Гнатюк).
2. Всі починаємо з аз-буки, і тут не потрібен бук! (В. Лучук).
3. Що маємо — не дбаємо, загубивши — тужим (Народна творчість).
4. Промчався вершник по німій Полтаві — у серці міста громом віддалось (Л. Костенко).
5. Ні, ні, треба бути спокійним, на одному місці два рази те саме не відбувається (Р. Іваничук).

XII. Укажіть складне безсполучникове речення закритої структури з результативними відношеннями.

1. Скільки років землі, — і мільярд, і мільйон, — а яка вона й досі ще гарна! (Л. Костенко).
2. Жити в людях, жити, а не скніти, пломеніти, горіти, любити землю-матір (Н. Кащук).
3. Щастя йде з душі, а душа потребує не ситості, а доброти (Є. Гуцало).
4. Умій не тільки дивитись, а й бачити (В. Сухомлинський).
5. Життя людини має межі, воно коротке, а мрії безмежні (Р. Гамзатов).

XIII. Серед наведених речень знайдіть складносурядне відкритої гнучкої структури з розділовими відношеннями та семантикою чергування подій.

1. Ні, сонний спокій зовсім нам не сниться, ні, нас не вабить ніжна тишина... (В. Симоненко).
2. А в серці твоєму цвіт весняний, то білий, то рожевий, то червоний віночком зацвіте (Леся Українка).
3. Троянди вирощують на свято, а бур'ян іде на сміття (З журналу).
4. Тихо дощ осінній розсипає бісер, сірий день у людях проростає в сон (Ю. Дмитренко).
5. То мати гукає, то мати шепоче, мене виряджаючи в дальню дорогу.

XIV. Вкажіть складносурядне єднальне речення закритої структури з умовно-наслідковими відношеннями.

1. Розкажи мені про поле чисте — Стану я і лагідний, і чистий (М. Чернявський).
2. Минуло свято, і Корній одразу в поле (У. Самчук).
3. Іде у степ дідусь старий: В руках — ціпок, в очах — туман (М. Чернявський).
4. Можна п'яніти від усього, але найприємніше оп'яніння від праці і любові (У. Самчук).
5. Не можна брати істину в аренду і сіяти на ній чортополох (Л. Костенко).

XV. У якому складносурядному реченні протиставний сполучник вжито в значенні єднального?

1. Людина йде з життя, а її чесна праця залишається (Ю. Збанацький).
2. П'ятдесятилітня жінка нагадує зів'яле листя: ще зберігає воно форму, пахне ще пронизливіше, ніж молоде, ще живе й хоче жити, але вже ніколи не вернеться до нього весна (П. Загребельний).
3. Одні суть бджолами, а другі трутнями (О. Кобилянська).
4. Ніч уже зовсім налягла на землю, а в додаток ще й туман піднімався (Панас Мирний).
5. Життя було таке широке й безмежне, а вік мій такий коротенький, як носик горобчика (М. Хвильовий).

XVI. Частина якого складнопідрядного речення поєднані сполучним словом?

1. Не мале те, що для прожиття достатнє, а достатність і багатство є те ж саме (Г. Сковорода).
2. Ми щасливі, що ти у нас є — Наша рідна, свята Україно (С. Галябарда).
3. Україно моя барвінкова, Перекопаний твердо в однім, Що мені усміхнулася доля Народитись під небом твоїм (І. Яворський).
4. Мак облітає так швидко, що не встигає зів'янути (Г. Тарасюк).
5. Досліджено, що комар відчуває запах крові за п'ятдесят кілометрів (Р. Дідула).

XVII. Знайдіть складнопідрядне речення нерозчленованої структури займенниково-співвідносне (предметно-ототожнювальне).

1. Саме вона, праця, є тією енергією, яка рухає крила народу — його душу й думу (М. Подолян).
2. Хай ніч за ними кинеться в погоню — не дожене (О. Пахльовська).
3. Це та яблунька, що ми посадили удвох (А. Малишко).
4. Проймається серце теплотою, яку одвічно бережуть в селі (О. Довгий).
5. Нехай проклятий буде той, хто хоч однією думкою, одним словом, одним вчинком своїм виявить зневагу до хліба і праці... (В. Сухомлинський).

XVIII. Знайдіть та схарактеризуйте складнопідрядне означальне речення.

1. Далеч ховалась у млі, до неї можна було долетіти хіба що думкою (Є.Гуцало).
2. Коли нам довго не відписують, хапаємось останньої ілюзії: лист, очевидно, пропав на пошті (Ірина Вільде).
3. Позаздриш долі берези, верби, явора, калини, що зеленіють у людській пам'яті (Є.Гуцало).
4. Коліна приклонивши, як Почаїв, стоїть душа перед усім святим (Л.Костенко).
5. Дюймовочка в листочку капустиному, — я у життя із вічності пливу (Л.Костенко).

XIX. Визначте складнопідрядне речення розчленованої структури з підрядною допустовою частиною.

1. І де б я не був за далекою даллю, тебе, Україно, завжди пізнаю... (А.Малишко).
2. Збоку дивитися легко, одначе не так воно простого бігти (О.Гончар).
3. Хай у колі і справ, і пісень найсердечніші будуть в нас стрічі (П.Усенко).
4. Не встигли дужі ноги знаходитися, натомитися по зелених дорогах, а вже земля заколисала своїх оборонців міцним непробудним сном (М.Стельмах).
5. Хай говорить серце... Невиразно воно говорить, як весняна річка (Леся Українка).

XX. Яке з наведених складних речень має підрядну частину мети?

1. Для того, щоб людина зненавиділа тебе, інколи досить лише полюбити її (З часопису).
2. Для того ж не міркуй багато, друже, але дай мені руку і будьмо собі рідними братами... (Ю. Федькович).
3. Так тихо, спокійно в зелених берегах, що хочеться сісти на човен й поплисти (М. Коцюбинський).
4. Була такою темною ця ніч, немов всі зорі очі затулили (Т. Севернюк).
5. Нема тії драбини, щоб до неба дістала (Народна творчість).

XXI. Визначте та схарактеризуйте складнопідрядне речення з підрядною частиною умови.

1. Забудеш рідний край — тобі твій корінь всохне, вселюдське замовчиш — обчухраним зростеш (П.Тичина).
2. Гірким би хліб наш був без сталі, без хліба — сталь була б крижка (М.Подолян).
3. А вчасно зібрав хліб — виграв (М.Подолян).
4. Щоб зірвати одну квітку, треба виростити десять (В.Сухомлинський).
5. Якщо ви любите садівництво — виростіть таке дерево, щоб ним усі милувались... (В.Сухомлинський).

XXII. Укажіть складнопідрядне речення з однорідною та різночленною супідрядністю.

1. І скрізь, де генія сіяє слава, де світ новий підвівся із руїн, Франкові нашому – земний уклін! (М. Рильський).
2. І де в світі тая сила, щоб в бігу її спинила, щоб згасила, мов огонь, розвидняючийся день? (І. Франко).
3. Той, хто любить паростки кленові, хто діброви молоді ростить, сам достоїн людської любові, бо живе й працює – для століть (М. Рильський).
4. Я мрію так життя прожити, щоб кров і піт віддять землі своїй, щоб у плодах мої хилились віти, щоб розроставсь в глибинах корінь мій (М. Стельмах).
5. Хліб любить, щоб його шанували, щоб не розкидались ним (Г. Кривда).

XXIII. До якого типу ускладнених структур належить речення:

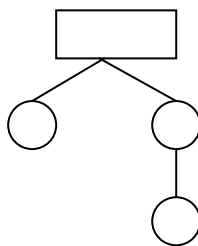
Були то звичайнісінькі слова втіхи, але, може, тому, що йшли вони від серця, і вчула в них мати щире вболівання за свого сина (О. Гончар)?

1. Складна синтаксична конструкція з підрядним і сурядним зв'язком.
2. Складна синтаксична конструкція з безсполучниковим і сурядним зв'язком.
3. Складнопідрядне речення з однорідною і неоднорідною супідрядністю.
4. Складна синтаксична конструкція з підрядним і безсполучниковим зв'язком.
5. Складнопідрядне речення з кількома підрядними.

XXIV. У якому безсполучниковому складному реченні на місці риски треба поставити двокрапку?

1. Хмари розповзлися / виглянуло сонечко (К. Гордієнко).
2. Трапиться слово зрадливе / геть його, сину, жени (Б. Олійник).
3. Там був звичай / кожен із гостей садив дерево чи кілька дерев (М. Рильський).
4. Вода все змиє / тільки злого слова ніколи (Народна творчість).
5. Щастя в повітрі не в'ється / воно в боротьбі дістається (Народна творчість).

XXV. Яке з наведених речень відповідає зображеній схемі?

1. Рідна мова – це найособистіша і найглибша сфера обстоювання свого “я”, коли воно є, своєї особистої і національної гідності (*І.Дзюба*).
2. Дитиною чуєш себе, скільки віку не було б тобі від роду, тому, і тільки тому, бо у тебе мама ще є (*І.Чендей*).
3. Чим більше бачив я світів, тим більш любов’ю вірною я рідний край свій полубив – і шум дібров, і голубів понад Сулою мирною... (*І.Нехода*).
4. Нема в житті такої сили, щоб ми з шляху свого зійшли, щоб ми забули ті могили, де наші друзі полягли (*Л.Первомайський*).
5. Я пам’ятаю місто за Дніпром, де в небі місяць плинув, як пором, де шелестіли в яворах сади, де восени кружляв кленовий лист, де я пізнав життя суворий зміст... (*Л.Первомайський*).

XXVI. Указати, в якому реченні допущено пунктуаційну помилку.

1. А лопухи, почувши холодок, настовбурчилися, тихо зарипіли, випростовуючись, і теж запахли – низовинням, росою, ніччю (*Г. Тютюнник*).
2. Гойдаючись, тіні в годині вечірній з промінням сріблястим свавільно злились і, хвилику побувши у дружбі невірній, безжурно і легко навік рознялись (*Г. Чупринка*).
3. Людина! Це ж слово! Його треба завжди, стоячи, говорити і кашкета скидати (*М. Зарудний*).
4. Підеш собі, зажурившись, гаєм по долині (*Т. Шевченко*).
5. Воюючи, командуючи, Черниш водночас невтомно вчився (*О. Гончар*).

XXVII. Указати, в якому реченні допущено пунктуаційну помилку.

1. Коли в лісах ревли іще буй-тури, – Дажбогу сонце приміряло німб, і люди чорноліської культури жили, співали, сіяли свій хліб (*Л. Костенко*).
2. Тут запеклася кров мого народу і одридали волю кобзарі (*Л. Костенко*).
3. Сонце золоту пряжу пряло на Дніпрі, а в степу білими, як молоко, гречками меди пахли (*Г. Косинка*).
4. Не то осінні води шуміли, збігаючись в Дунай, не то вітер бився в заломах провалля (*М. Коцюбинський*).
5. Людина без імені – що сонце без світла: світло погасло – і сонця нема (*А. Дімаров*).

XXVIII. Серед наведених речень знайдіть складну синтаксичну конструкцію з різними типами зв'язку (сурядним, підрядним та безсполучниковим).

1. На болоті спала згряя лебедина, вічна ніч чорніла, і стояв туман... (О. Олесь).

2. Степан стояв коло поруччя на палубі, мимоволі пірнаючи очима в ту далечінь, і мірні удари лопастей пароплавного колеса, глухі капітанові слова коло рупора відбивали снагу його думок (В. Підмогильний).

3. О мово українська! Ти – вода з кринички, над якою гнуться верби (Ю. Бедзик).

4. Иди, іди, дощику, упади, щоб плодами наливалися сади, щоб родило і у полі, і в дворі, щоб співалось од зорі і до зорі (І. Нехода).

5. Не так думав Петро: він зараз здогадався, що Череваниха б'є на якогось іншого зятя, да й сама Леся їм гордує (П. Куліш).

XXIX. Укажіть складнопідрядне речення з послідовною підрядністю.

1. Коли народ усім своїм життям присягне діло праве боронити, – його ніяким не розбить громам, ніяким океанам не залити (*М.Рильський*).

2. Над усім світом стояла така тиша, що було чути, як плакала надламана гілка (*М.Стельмах*).

3. Де не буваєш, куди не глянеш, а скрізь уже помічаєш сліди недавніх приморозків (*Є.Гуцало*).

4. Ми милуємось природою, і те, що в кожного з нас у ці хвилини відкриваються серця назустріч красі, здружує нас, ми ніби вперше бачимо один в одному ті рисочки, яких ми раніше не помічали (*В.Сухомлинський*).

5. Іскра, яку кидає вчитель у свідомість дитини, здатна запалити вогнище лише тоді, коли, образно кажучи, вона не ось тільки викресана, а горіла не один день і не один рік (*В.Сухомлинський*).

XXX. До якого типу ускладнених структур належить речення: *Здається, бачу: рвуться буйні трави, де вже відговорили всі струмки, а Україна, Лебедина, Слава за сином назирає з-під руки* (В. Стус)?

1. Складна синтаксична конструкція з підрядним, сурядним і безсполучниковим зв'язком.

2. Речення з кількома підрядними.

3. Складна синтаксична конструкція з сурядністю і підрядністю.

4. Речення з однорідною та неоднорідною супідрядністю.

5. Складна синтаксична конструкція з підрядним і безсполучниковим зв'язком.

КАРТКА № 3

I. У якому ряду правильно названо всі засоби зв'язку частин складного речення?

1. Сполучники сурядності і підрядності, співвідношення форм присудків.
2. Сполучники, інтонація.
3. Сполучники і сполучні слова, порядок розташування.
4. Сполучники, сполучні слова, співвідношення форм присудків, порядок розташування, інтонація.
5. Порядок розташування, сполучники, інтонація.

II. У якому ряду правильно названо всі засоби вираження синтаксичних відношень між частинами складного речення.

1. Сполучники, порядок слів, словоформи, прийменники.
2. Інтонація, словоформи, порядок слів, співвідносні слова.
3. Сполучні слова, порядок частин, інтонація, словоформи.
4. Сполучники, співвідносні та сполучні слова, порядок розташування частин, інтонація, логічна залежність, співвідношення форм присудків.
5. Порядок предикативних частин, прийменники, інтонація, сполучники.

III. Знайдіть складносурядне речення з градаційними відношеннями.

1. Диплом — свідчення не лише глибоких професійних знань, а й високої громадянськості, політичної зрілості фахівця (З газети).
2. Леся Українка і багато інших — поети не тільки свого народу, а вони поети всіх народів, всього людства (Остап Вишня).
3. Для тебе вмерло все, що серце гріє, а я живу минулим, як на гріх (Т.Севернюк).
4. Щасливий я не тим, що маю квіти, А тим, що є кому їх віднести! (Л. Дмитерко).
5. Тепер Параска Петрівна Хома відома майстриня не лише в чарівному селі Чернятині на Івано-Франківщині, а й далеко за межами країни (З журналу).

IV. Визначте складносурядне речення закритої негнучкої структури градаційне з підсилювальною семантикою.

1. І, як каже Біблія, — а я мало не став ченцем, — “між ранком і вечором вороги твої розпадуться, а з ними пропадуть і почесті їх, і вмруть вони, не дійшовши до розуму” (Р. Іваничук).
2. Данило посміхнувся: йому сподобалась дівоча безпосередність, її тривога, та й личком і станом дівчина була наче виворожена (М. Стельмах).
3. Все минеться з роками, Доля сивою стане, Та лишиться кохання, Як було, — молоде (М. Ткач).
4. Я став мовчазним, хмурим, та хмурість моя — на час... (С. Голованівський).
5. Серпень. Стигле медове літо, та над ним вже осені тінь (Н. Кашук).

V. Знайдіть складносурядне речення закритої негнучкої структури пояснювальними відношеннями.

1. Задуми оповідань виникали, як правило, під час поїздок, під час зустрічей з людьми, тобто джерелом цих задумів було саме життя (І. Семенчук).

2. Чернишеві на час артпідготовки випало бути старшим, тобто командувати з'єднанням вогнем усіх трьох мінрот (О. Гончар).

3. Із найнадійнішого джерела — з книжок Панаса Мирного — ми безпомилково дізнаємося про сокровенні думи і прагнення (О. Гончар).

4. Цитати із дум та пісень без музичного їх оформлення, тобто без мелодії, а в думках ще й без супроводу кобзи, багато втрачають (М. Рильський).

5. Я бажав поетові дальшого росту, тобто поширення і поглиблення тематики і нових досягнень у мові і формі (М. Рильський).

VI. Серед наведених речень знайдіть складносурядне відкритої гнучкої структури з розділовими відношеннями та семантикою взаємоусунення подій.

1. Поганий день: не то щоб скучно, а якась апатія, пригнобленість (М. Коцюбинський).

2. Чи то вітер верхів'ям смерек гуляє, чи вовк самотній вис (Є. Чередниченко).

3. Раненько встала, то й побазарювала (Г.Тютюнник).

4. Йому не то соромно, не то жалко (М.Коцюбинський).

5. Яків перехрестився чи то на хрест, чи то на узор черешні (М. Стельмах).

VII. Знайдіть складносурядне речення відкритої гнучкої структури з єднальними відношеннями (одночасності).

1. І приходять світанки, щоденних турбот адвокати, і несуть під пахвою тисячі різних справ (Л. Костенко).

2. Щось хотів сказати — і не знаходив слів (М. Коцюбинський).

3. І дзвеніли гаї на тугих на вітрах наструнені, І котилося сонце червоною кулею, І хилився на обрій вечір (В. Мордань).

4. Неподалік озвалася зозуля, почута вперше цієї весни — і голос її свіжий покотився далеко-далеко (Є. Гуцало).

5. Нас роз'єднав життя розбурханий потік, І ми, два береги, не зійдемося ніколи (М. Орест).

VIII. Серед наведених речень укажіть складне безсполучникове.

1. У цих краях торгуючи давно, грек прорубав у Скіфію вікно (Л. Костенко).

2. Це був останній вечір, проведений на Україні (Р. Іваничук).

3. Маєш маму — тепло її хати перейме щемні болі твої (В. Василяшко).

4. А осторонь — так до шосе найближче — машини битим шляхом курно мчать (С. Галябарда).

5. Любіть Україну, як сонце любіть, як вітер, трави, і води (В. Сосюра).

IX. Укажіть складне безсполучникове речення закритої структури з результативними відношеннями.

1. Скільки років землі, — і мільярд, і мільйон, — а яка вона й досі ще гарна! (Л. Костенко).
2. Жити в людях, жити, а не скніти, пломеніти, горіти, любити землю-матір (Н. Кащук).
3. Щастя йде з душі, а душа потребує не ситості, а доброти (Є. Гуцало).
4. Умій не тільки дивитись, а й бачити (В. Сухомлинський).
5. Життя людини має межі, воно коротке, а мрії безмежні (Р. Гамзатов).

X. Знайдіть складне безсполучникове речення закритої структури з протиставними відношеннями.

1. Скільки не їхали, а все степ і степ (М. Карплюк).
2. Час іде вперед, зиму віщує, а там — знову весна (Г. Кривда).
3. Немає в нас ні одного достойного пророка українське слово Т. Шевченка: уся сила і краса нашої мови тільки йому одному відкрилася (П. Куліш).
4. Люди косять жито — Смерть стина людей (Ю. Дмитренко).
5. Ущухло серце джерела, Криниця тьмяна обміліла й висохла (В. Стус).

XI. Укажіть складне безсполучникове речення закритої негнучкої структури з результативними відношеннями.

1. Usta отверзлися — і слово, лихим безбатченкам на зло, глаголом істини раптово, як зерно в ґрунті, ожило (І. Гнатюк).
2. Всі починаємо з аз-буки, і тут не потрібен бук! (В. Лучук).
3. Що маємо — не дбаємо, загубивши — тужим (Народна творчість).
4. Промчався вершник по німій Полтаві — у серці міста громом віддалось (Л. Костенко).
5. Ні, ні, треба бути спокійним, на одному місці два рази те саме не відбувається (Р. Іваничук).

XII. Яке з наведених речень є складнопідрядним із з'ясувальною частиною?

1. Хто море випити Дніпро, Хто властен виплескати море, Хто наше злото-серебро Плугами кривди переоре, Хто серця чистого добро Злобою чорною поборе? (М.Рильський).
2. Груша стара не може ніяк збагнути, чому ж тепер така довга осінь? (В.Китайгородська).
3. Поглянь, уся земля тремтить В палких обіймах ночі (О.Олесь).
4. Все повторялось: і краса, й потворність. Усе було: асфальти й спориші (О.Костенко).
5. Я знаю: кожній дитині потрібна ласкава увага батьків (В.Сухомлинський).

XIII. Серед наведених речень визначте складнопідрядне означальне.

1. Мов тихоплинь літньої ріки, розплилася музика: вона одразу брала кожного за серце, виймала з найчествішої душі власну струнку...(В.Качкан).
2. Наука є найкращою, міцною, найсвітлішою опорою у житті, якими б не були її мінливості (К.Тімірязєв).
3. Який наш край багатий, який наш люд завзятий, який прекрасний подвиг вершиться на землі! (М.Бажан).
4. У роки дитинства я розкривав перед дітьми яскраві образи людей, імена яких стали для багатьох поколінь провідною зіркою (В.Сухомлинський).
5. Чого тільки не розповість дорога, биття яких сердець не поєднає! (М.Подолян).

XIV. Знайдіть складнопідрядне речення нерозчленованої структури займенниково-співвідносне (предметно-ототожнювальне).

1. Саме вона, праця, є тією енергією, яка рухає крила народу — його душу й думу (М. Подолян).
2. Хай ніч за ними кинеться в погоню — не дожене (О. Пахльовська).
3. Це та яблунька, що ми посадили удвох (А. Малишко).
4. Проймається серце теплотою, яку одвічно бережуть в селі (О. Довгий).
5. Нехай проклятий буде той, хто хоч однією думкою, одним словом, одним вчинком своїм виявить зневагу до хліба і праці... (В. Сухомлинський).

XV. Яке з наведених складних речень має підрядну частину мети?

1. Для того, щоб людина зненавиділа тебе, інколи досить лише полюбити її (З часопису).
2. Для того ж не міркуй багато, друже, але дай мені руку і будьмо собі рідними братами... (Ю. Федькович).
3. Так тихо, спокійно в зелених берегах, що хочеться сісти на човен й поплисти (М. Коцюбинський).
4. Була такою темною ця ніч, немов всі зорі очі затулили (Т. Севернюк).
5. Нема тії драбини, щоб до неба дістала (Народна творчість).

XVI. Знайдіть складнопідрядне речення з підрядною частиною часу.

1. Усі з нетерпінням чекали, коли зацвітуть яблуні (З журналу).
2. Чудовими уроками сприймань і відчуттів були наші подорожі до лісу, коли осінь розкриває свою багату палітру (В.Сухомлинський).
3. Коли вже й справді світ почавсь од слова, то слово те було єдине — «брат» (Б.Олійник).
4. Це саме та мить, коли громадянське сумління дає тобі право сказати: «Я — творець» (М.Подолян).
5. Земля і небо в тому супокої, коли задумлива природа переступає рубіж від осені до весни... (М.Подолян).

XVII. Знайдіть складнопідрядне речення порівняльне.

1. Марія для мене — як рідна, а Ганнуся — як своя дочка (Є.Гуцало).
2. ... Немає на світі нічого трагічнішого, ніж людство без майбутнього (І.Жиленко).
3. Сьогодні я в морі любові, душа — як у зорях блакить (В.Сосюра).

4. Межи зеленими килимами біліє гречка, наче хто розіслав великі шматки полотна білити на сонці (м. Коцюбинський).

5. Щось в душі немовби обірвалось, Щось в душі — немовби одцвіло (І.Гнатюк).

XVIII. У якому реченні *ЩО* виступає сполучником?

1. Я уявляю собі дитячі роки як школу мислення, а вчителя — як людину, що дбайливо формує організм і духовний світ своїх вихованців (В. Сухомлинський).

2. Не іти, не вітатися, що в красі — не любить, жити й начеб не знатися — то навіщо ж і жити? (П. Усенко).

3. Шуміти тобі, кучерявий прибузький лісе, такими чарівними голосами й підголосками, що серце болісно завмиратиме від насолоди (В. Бабляк).

4. Немає сили, що брати не зборють, коли в довічній дружбі стануть поряд! (В. Мисик).

5. Великі дерева шануй, Що плід дають і в спеку тінь (І. Франко).

XIX. Визначте складнопідрядне речення розчленованої структури з підрядною допустовою частиною.

1. Хай мовиться слово дзвінке, як ніколи, нам пісню співати у братньому колі (П. Усенко).

2. Як будеш, земле, ти щасливою, то буду в щасті жити і я (П. Сингаївський).

3. Хоч нашу правду не здолать нікому, за неї стій грудьми, на повен зріст (П. Ребро).

4. Час стирає сходинки буднів, але він не владний над висотами подвигів (М. Подолян).

5. Путь нелегка, та гордо і достойно її пройшов, іду і буду йти (М. Бажан).

XX. Серед наведених речень знайдіть складну синтаксичну конструкцію з підрядним та безсполучниковим зв'язком.

1. Ті, хто пливтимуть за мною, будуть чути: над нами з радості ангели схлипнуть (В. *Китайгородська*).

2. Щоб ти, ясеню, став ще вищий, а ти, ружо, красніша, а ти, парубче, сміливіш, а ти, дівко, миліша (В. *Китайгородська*).

3. Ходить вересень в селі, а літо осені питає, де поділись журавлі (В. *Китайгородська*).

4. Пливе над світом осінь, як медуза, і мокре листя падає на брук (Л. *Костенко*).

5. Моя любове! Я перед тобою. Бери мене в свої блаженні сни. Лиш не зроби слухняною рабою, не ошукай і крил не острижи (Л. *Костенко*).

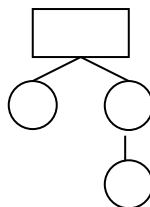
XXI. Знайдіть і схарактеризуйте складнопідрядне речення із супідрядністю.

1. Я б не ступив на батьківський поріг, якби забув про долю Батьківщини, про те, що в серці змалечку зберіг (І.Гнатюк).
2. Благословляючи твоє життя, у трудну виряджаючи дорогу, яку пораду чи пересторогу я кращу дам, ніж дав собі ти сам... (М.Рильський).
3. Й полинові дні, й хмелем повіті, повідходять за обрії часу, що з тобою разом пережиті, коли пили на двох одну чашу (А. Дуцак).
4. Мамо, як добре, що ти мені дарувала все, чого в небутті мені бракувало, світ цей коханий – вітальні й прощальні шати: силу кохати, вміння прощатись, змогу – прощати... (С.Йовенко).
5. Я й сьогодні не знаю, хто там ходить в саду..., як я щастя впізнаю, де кохання знайду? (Є.Летюк).

XXII. Накресліть схему поданого речення, укажіть, до якого типу ускладнених складнопідрядних речень воно належить: З того боку, з якого надійшов був прочанин, з'являються три жіночі постаті, що хутко і легко посуваються, мов їм допомагають невидимі крила (Леся Українка).

1. З однорідною супідрядністю.
2. З однорідною супідрядністю і послідовною підрядністю.
3. З послідовною підрядністю.
4. З однорідною і неоднорідною супідрядністю.
5. З різночленною супідрядністю і послідовною підрядністю.

XXIII. Яке з наведених речень відповідає зображеній схемі?

1. Благословен, чиї пісні прихід наближують весні, хто голови в журбі не хилить, як грози крешуть навісні (О. Підсуха).
2. Я від тебе жадав незвичайного й дивного, щоб з'явилося маревом, видовом, сном, щоби я знемагав од дихання нерівного, од заклопотаної радості під вікном (В. Симоненко).
3. Де не йду, в краю якому, я душею коло дому... (П. Усенко).
4. Лікарю, допоки рухові тривати, не вгамує нам серцець ніякий бром, бо людину цю лиш нам оперувати – все одно чи скальпелем, а чи пером (В. Забаштанський).
5. І плакав дощами осінніми війною обпалений дуб над тою, що вийшла з бою, яку від ворожої сталі не зміг захистити собою (В. Соколов).

XXIV. Серед наведених речень знайдіть складну синтаксичну конструкцію з різними типами зв'язку (сурядним, підрядним та безсполучниковим).

1. На болоті спала згряя лебедина, вічна ніч чорніла, і стояв туман... (О. Олесь).

2. Степан стояв коло поруччя на палубі, мимоволі пірнаючи очима в ту далечінь, і мірні удари лопастей пароплавного колеса, глухі капітанові слова коло рупора відбивали снагу його думок (В. Підмогильний).

3. О мово українська! Ти – вода з кринички, над якою гнуться верби (Ю. Бедзик).

4. Иди, іди, дощику, упади, щоб плодами наливалися сади, щоб родило і у полі, і в дворі, щоб співалось од зорі і до зорі (І. Нехода).

5. Не так думав Петро: він зараз здогадався, що Череваниха б'є на якогось іншого зятя, да й сама Леся їм гордує (П. Куліш).

XXV. Продовжте речення: „Цитата – це...”.

1. ...чуже мовлення, передане дослівно, з певним збереженням змісту, форми та інтонації.

2. ...мовлення однієї особи, звернене до широкої аудиторії слухачів або читачів для цілеспрямованого впливу на них.

3. ...форма мовлення, що становит розмову між двома особами.

4. ...синтаксична конструкція, що відтворює мовлення групи людей (більше двох).

5. ...дослівний уривок з чийогось тексту або висловлення для підтвердження якоїсь думки.

XXVI. Продовжте речення: „Пряма мова – це...”.

1. ...чуже мовлення, передане дослівно, з певним збереженням змісту, форми та інтонації.

2. ...мовлення однієї особи, звернене до широкої аудиторії слухачів або читачів для цілеспрямованого впливу на них.

3. ...форма мовлення, що становит розмову між двома особами.

4. ...синтаксична конструкція, що відтворює мовлення групи людей (більше двох).

5. ...дослівний уривок з чийогось тексту або висловлення для підтвердження якоїсь думки.

XXVII. Продовжте речення: „Текст складається з...”.

1. ...декількох не пов'язаних між собою змістовим зв'язком речень.

2. ...речень, не пов'язаних тематичною цілісністю.

3. певної кількості пов'язаних між собою речень, рідше – окремого речення, що вичерпно виражає якусь думку.

4. ...розділових знаків.

5. ...сполучників, часток, вигуків.

XXVIII. У якому рядку наведено основні ознаки тексту?

1. Уживання слів у прямому значенні, використання термінів, усталених зворотів.
2. Тематична й ідейна цілісність, уживання речень різної будови, здебільшого прямий порядок слів у реченнях.
3. Переважання іменників, уживання складних речень, прямий порядок слів у реченнях.
4. Офіційність, знебарвленість, знеособленість, стандартність викладу, аналіз явищ.
5. Тема, абзац, зачин, уживання слів з абстрактним значенням.

XXIX. У якому реченні неправильно розставлено розділові знаки?

1. Було ясне надвечір'я, і сонце ще не сіло за ліс (В. Малик).
2. Чи зірка в небі враз розквітла, Чи у вікні широкім зали Нарешті спалахнуло світло... (В. Соколов).
3. Чи то приснилось чи причулось, Чи мала ніч луну таку, — Озвалися до мене вулиці, Зелені вулиці Баку (Є. Летюк).
4. Чи це він чув таке про соняшники, чи сам придумав? (М. Стельмах).
5. І що воно за жінка? — придивлявся Богдан. — Чи то віхоть вогню заблудився у її тілі, чи сам дідько всівся на кінчику язика? (М. Стельмах).

XXX. У якому реченні допущено пунктуаційну помилку?

1. Хай в царство машинного дива йдемо, Та житиме завжди поезія серця — Велика й безсмертна, як серце само (В. Соколов).
2. Бачите, між тими, хто творить, і хто любить, є щось спільне (Я. Гримайло).
3. З очей спадає смута темно-сива, І синій блиск у погляді бринить (М. Ткач).
4. Він — людина, і ніщо людське йому не чуже (В. Буряк).
5. Не заглядає сонце в темний льох, Та “за” бере початок в кожному “проти” (В. Бровченко).

ВІДПОВІДІ

Картка № 1	ВІДПОВІДЬ	Картка № 2	ВІДПОВІДЬ	Картка № 3	ВІДПОВІДЬ
I	4	I	4	I	4
II	3	II	3	II	4
III	5	III	2	III	2
IV	4	IV	4	IV	2
V	2	V	4	V	1
VI	4	VI	4	VI	2
VII	5	VII	1	VII	3
VIII	1	VIII	1	VIII	3
IX	3	IX	3	IX	5
X	3	X	2	X	4
XI	4	XI	4	XI	4
XII	2	XII	5	XII	2
XIII	5	XIII	5	XIII	2
XIV	3	XIV	2	XIV	5
XV	2	XV	4	XV	1
XVI	1	XVI	1	XVI	2
XVII	5	XVII	5	XVII	4
XVIII	5	XVIII	3	XVIII	3
XIX	3	XIX	1	XIX	3
XX	1	XX	1	XX	1
XXI	1	XXI	5	XXI	5
XXII	3	XXII	3	XXII	5
XXIII	5	XXIII	1	XXIII	1
XXIV	1	XXIV	3	XXIV	5
XXV	2	XXV	4	XXV	5
XXVI	5	XXVI	3	XXVI	1
XXVII	1	XXVII	1	XXVII	3
XXVIII	3	XXVIII	5	XXVIII	2
XXIX	5	XXIX	2	XXIX	3
XXX	2	XXX	1	XXX	2